

El Carner

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Veïnat de Sant Cristòfol
Alçada: 355

Coordenades:

Latitud: 41.63736
Longitud: 1.81118
UTM Est (X): 400987
UTM Nord (Y): 4610197

Classificació

Número de fitxa: 08053 - 88
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle: XIV-XX
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: 002201300DG01A0001PK
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 21/01/2017 - 01:00

Descripció

El Carner és un mas situat al veïnat de Sant Cristòfol dedicat a la producció ramadera. S'aixeca entre el pla de les Botges, del que el separa el torrent que pren el nom del mas, a ponent; i les terres de Sant Esteve de Marganell, del municipi veí, amb la serra del Morral i amb el torrent de la Font a llevant.

La masia està formada per un conjunt de construccions que formen un clos tancat, o barri, que s'hi accedeix per tres portals diferents; dos al sud i un al nord. El cos principal és de planta rectangular i té una orientació nord-oest sud-est. És el resultat de diverses ampliacions, algunes molt notòries, que han amagat el cos originari dins d'elles. S'aixeca damunt una cinglera i consta de planta baixa i pis per la façana orientada al sud-oest i planta baixa i pis per la façana nord-est. La coberta és de teules àrabs a dues aigües amb el carner paral·lel a les façanes principals. Pel costat sud, s'aixeca un cos de construcció moderna que desvirtua l'arquitectura predominant de la casa.

A partir d'un primer nivell d'observació n'hem pogut deduir algunes dades referents a les modificacions arquitectòniques que ha patit. A primera vista no es detecta cap element d'un possible edifici romànic o alt medieval; però d'existir, el situaríem en el cos que s'adossa a la cinglera. Potser també agafaria el sector d'una de les tines construïdes en el segle XIX. Per tant, de difícil observació sense una intervenció arqueològica, que ens podria concretar la cronologia d'aquest primer mas. Per semblances i paral·lels es podria tractar molt bé d'un mas amb torre. La torre, però, podria ser posterior, coincidint amb la primera gran transformació que dataríem per la tipologia d'estructures (portalada, contraforts i arcs apuntats) en el segle XVI. Només són visibles les restes d'aquesta època a la part baixa, en el cos orientat a sudoest.

Destaquen dos contraforts, un de molt ample, que en el seu moment eren externs a la construcció, i que per la potència d'un d'aquests contraforts, podria fer pensar en la tasca d'aguantar una torre de tres plantes. Són visibles també dues espitlleres. A la part interior, destaquen tres arcs apuntats de l'antic celler. En aquest celler, s'observa la roca mare, a la part de ponent, sobre la que s'aixequen els pisos superiors. A la paret on s'adossen els contraforts s'alinea el portal dovellat d'entrada, amb un relleu molt deteriorat a la dovella central.

Tots aquests elements van quedar amagats per una gran ampliació que afectaria també a la planta pis. Aquesta ampliació engrandiria la casa pel nord i pel sudoest. La sala, principal estança d'aquesta fase, té la llinda de la porta d'accés amb la data de 1760 gravada. No sabem si és durant aquesta reforma o en una anterior que per anivellar-la a l'angle nord-occidental han de construir unes arcades de mig punt molt prominents, que durant molts anys restaren com un cobert per deixar-hi el carro, però en l'actualitat s'han tancat amb mecanismes moderns o tapiat d'obra.

Una darrera gran transformació dataria de 1854, quan es construeix una porta d'accés a la façana nord-est i molt possiblement es construeixen tres tines alineades que afecten tota la façana sud i la part més antiga de la masia, dificultant la seva lectura parietal.

A l'exterior es conserven les restes de tres tines més, que potser amb una recerca més acurada es podrien ampliar a cinc. El que no podem dir és si són coetànies del 1854 o posteriors. Aquest grup s'adossa al paller, edifici de planta quadrangular a la banda nord del recinte. Per la part exterior hi trobem una enorme era de rajols.

Observacions:

A la vinya del Moro, al límit del camí de terra s'hi amunteguen les pedres del que queda del Carner vell, del que no es conserven ni els fonaments.

El Carner era l'únic lloc de Sant Cristòfol que tenia un cobert destinat a deixar passar la nit als captaires i pobres.

Possiblement el nom de la casa faci referència a l'ofici desenvolupat per algun membre d'aquesta, es a dir, carnisser. També s'anomenà carner a un indret on es llencen ossos o cossos morts.

Història

Consta en el capbreu de 1328, però segurament es tracta del mas que el propietari actual va enderrocar amb el seu pare ara fa una quarantena d'anys, i del qual en resten alguns objectes de pedra, com les piques.

Berenguer Carner, de Castellbell, va reconèixer davant del notari de Manresa, el 28 de gener de 1294, que

volia pagar el preu de sis quarteres d'ordi a Berenguer Comtals, de la parròquia de Manresa, en un acte on hi eren presents els seus fiadors, Pere Olivera, de Marganell, i Pere Pujades, de Santa Cecília de Montserrat. El mateix Berenguer Carner, confessà que devia deu sous, el 29 de març de 1294, al seu oncle matern, Bernat Carner, tot plegat com a part d'un deute més elevat generat a causa de l'heretament del mas Pedregosa. El dia 30 de maig de 1294, Berenguer Carner tenia cent sous en comanda, és a dir, a mitges, amb els germans Ramon i Francesc Carner, fills del difunt Bernat Carner, del qual compromís els fiadors eren Arnau Figuera, de Castellbell, Guillem Jorba, del terme del castell de Castellet, i Romeu Pujades, de Manresa. El mateix dia Berenguer reconegué que també tenia per dits germans Ramon i Francesc un mul de "pilo bagio scuro", el qual va prometre que els tornaria quan li reclamessin. Berenguer Carner tenia un deute, el 23 desembre de 1294, de trenta-un sous i quatre diners amb els mateixos Francesc i Ramon Carner i, a l'ensens, Berenguer va presentar com a fiadors el senyor Roman Pujades, de Manresa, i el senyor Guillem Tàpies, de Castellbell.

Per altra banda, que el senyor Valentí Carner, amo del mas Sala o Carner de Baix, va renunciar a la seva propietat el dia 26 de juliol de 1727, passant aquest mas a mans de Josep Comajuncosa, prevere de Monistrol de Montserrat, que actuava com a procurador de Josep Amat i Junyent, marquès de Castellbell. La renúncia possiblement fou motivada per un canvi de residència, ja que l'any 1752 trobem Joan Carner, nét de l'esmentat Valentí, treballant de pagès i residint a Manresa. Com a béns vacants, el mas Sala va ser subhastat i el 14 de març de 1743 va ser adquirit pel major postor, és a dir, per Josep Carner de Dalt, el qual d'aquesta manera aconseguia unir una important quantitat de terres a la seva heretat.

L'amo del mas Carner era, segons el "Amillaramiento del pueblo de Castellvell y Vilar" de l'any 1853, de Joan Marcet i Carner, germà de Josep, i per la casa pagava dos-cents cinquanta rals, una valoració semblant a la que tenien els masos Viladoms, Abadals, Grau i Viladoms de Dalt. Joan Marcet tenia un ruc i un ramat de divuit ovelles. La vinya ocupava una extensió de sis quarteres i sis quartans, les terres dedicades al conreu de cereals eren dotze quarteres i les oliveres estaven plantades al llarg de dues quarteres i quatre quartans. L'economia familiar es complementava amb el que es collia en un hort d'una quartera i dos quartans d'extensió. L'heretat es completava amb vint-i-sis quarteres de terres ermes i amb un bosc que ocupava una extensió de cent quarteres.

La resta de la propietat del mas Carner es trobava molt parcel·lada, i les peces de terra, majorment dedicades a la vinya, eren conreades per Rosa Puig, Joan Pujol, Josep Calsina, Jaume N, àlies Fermí, Simó Calsina, Isidre Subirana, Pere Bach, Valentí Subirana, Francesc Bach, Joan Calsina, Valentí Calsina, Rosa Puig, Josep Vila, àlies Josepó, Joan Enrich, Josep Calsina, Joan Cañameras, Joan Prat, Jaume Vila, Josep Calsina, àlies Xich del Prat, Fermí Puig, Mateu Calsina i Fèlix Arnau.

Bibliografia

ENRICH i VILADOMS, Montserrat (2011). El poble de Sant Cristòfol. El cor del poble. Els últims 25 anys a Sant Cristòfol. Ed. Sant Cristòfol Books.

<http://toponimsdecastellbell.blogspot.com.es/2015/10/el-carner.html?q=c...>

